

TNO legt ACE-vragenlijst voor aan Nederlandse bevolking

Preventie in Nederlands zorgsysteem niet 'sexy'

Nederlandse zorgverzekeraars zijn nog weinig betrokken bij de aanpak van kindermishandeling. Uit het ACE-onderzoek van Vincent Felitti blijkt echter dat Amerikanen die vroeger ernstig mishandeld zijn, veel meer lijden aan ziekten als diabetes, overgewicht en depressies en verslaving. In opdracht van de Augueo Foundation heeft TNO deze verbanden voor de Nederlandse situatie onderzocht.

Kindermishandeling veroorzaakt veel persoonlijk en maatschappelijk leed. Niet alleen de slachtoffers betalen een hoge prijs. Ook in de gezondheidszorg worden de gevolgen van kindermishandeling pijnlijk zichtbaar. De studie van Vincent Felitti laat zien dat Amerikaanse slachtoffers van kindermishandeling tientallen jaren na dato lijden aan veel meer lichamelijke en geestelijke aandoeningen dan hun niet-mishandelde leeftijdsgenoten. Dit kost de gezondheidszorg veel geld. Toch zijn zorgverzekeraars in Nederland nog weinig betrokken bij de aanpak van kindermishandeling. Om de zorgverzekeraars in gesprekken hierover te prikkelen, heeft Augueo Foundation onderzoeksbureau TNO de opdracht gegeven om de ACE-vragenlijst van Felitti via een representatieve steekproef voor te leggen aan de Nederlandse bevolking. Aan de hand van de uitkomsten is een schatting gemaakt van een aantal kostenposten in de gezondheidszorg die te maken hebben met de gevolgen van kindermishandeling.

ACE-vragenlijst

In de ACE-vragenlijst worden mensen naar tien soorten gebeurtenissen uit hun jeugd gevraagd. Zo komt fysiek geweld aan bod, maar ook het opgroeien met verslaafde ouders en het getuige zijn geweest van partnergeweld. De meeste ACE's zijn als kindermishandeling op te vatten. Als iemand een ACE-score heeft van 2, dan heeft deze persoon over twee soorten mishandeling gerapporteerd. Dat kan bijvoorbeeld seksueel misbruik en emotionele verwaarlozing zijn.

Uit het onderzoek van TNO blijkt dat ruim 44 procent van de Nederlandse volwassen één of meerdere soorten mishandelingervaringen heeft meegemaakt. Dit is signifi-

cant minder dan wat de Amerikaanse bevolking rapporteerde, maar nog steeds een groot aantal. Ook Felitti's conclusie dat dit soort ervaringen meestal niet alleen voorkomen, gaat op voor de Nederlandse situatie. In zowel Amerika als in Nederland rapporteert ruim 10 procent van de bevolking meer dan vier soorten ACE's; een indrukwekkend cijfer.

Tabel 1

ACE score	NL	USA
0	56%	36%
1	17%	26%
2	9%	16%
3	6%	10%
4 or higher	11%	13%

Een ACE-score van 1 of 2 zegt nog niets over het soort ervaring dat iemand heeft meegemaakt. Als daarnaar gekeken wordt, dan worden emotionele verwaarlozing, emotioneel geweld en fysiek geweld het meest genoemd. Ruim 20 procent zegt in zijn kindertijd emotioneel te zijn mishandeld. Volgens de ondervraagden kwam het in het gezin zeer vaak voor dat een ouder of een andere volwassene hen uitschold, beledigde, kleinerde of vernederde. Bijna 10 procent van de ondervraagden zei wel eens zo hard te zijn geslagen door hun ouders dat ze blauwe plekken opliepen of gewond raakten. Meer voorbeelden zijn te lezen in tabel 2.

ACE score	Gezondheidsrisico's							
	smoking	severe obesity	physical inactivity	depressed mood	alcoholism	cannabis use	COPD	diabetes
	%	%	%	%	%	%	%	%
0	23	11	40	4	5	11	1	4
1	25	12	44	6	10	17	2	4
2	31	14	44	9	18	25	2	3
3	38	14	48	10	21	30	3	4
4 or higher	40	16	46	16	29	36	5	6
Reference	27	12	42	6	11	17	2	4

In de onderste rij staat opgesomd hoeveel procent van de Nederlanders gemiddeld lijdt aan een aandoening. De andere rijen laten een schatting zien van het aantal mensen met 0,1,2,3 of 4 ACE's dat lijdt aan deze aandoening. Zo wordt in beeld gebracht hoe sterk het risico op bepaalde aandoeningen stijgt als mensen in hun jeugd ACE's hebben meegemaakt.

Kindermishandeling is als een verborgen epidemie in onze samenleving aanwezig

Amerikaanse gezondheidscijfers

In Amerika kon Felitti de gegevens over de jeugdervaringen koppelen aan de gezondheidsdossiers van diezelfde mensen. Daaruit volgden opzienbarende conclusies. Zo bleek een persoon met 4 ACE's, vergeleken met hun leeftijdsgenoten zonder mishandelingservaringen in hun jeugd, een veel hogere kans te hebben op hart- en vaatziekten, overgewicht, depressies en longaandoeningen. Chronische depressies kwamen in de groep met 4 ACE's bijna vijf keer zoveel voor als in de groepen volwassenen zonder ACE's. Terwijl de kans op een depressie bij iemand die geen negatieve jeugdervaringen heeft gehad, bijna te verwaarlozen is. De gevonden verbanden in Felitti's onderzoek zijn zo sterk, dat langzaam de notie is ontstaan dat ervaringen van mishandeling in de jeugd wel eens de meest bepalende factor voor de latere gezondheid en het welbevinden van volwassenen zouden kunnen zijn. Bovendien toonde Felitti aan dat de gevolgen van vroege mishandelingservaringen niet alleen zichtbaar worden in geestelijke aandoeningen, maar ook in lichamelijke ziekten en een levensstijl die gezondheidsrisico's met zich meebrengt.

De Nederlandse cijfers

In Nederland bleek het niet mogelijk om de nieuwe Nederlandse ACE-cijfers te koppelen aan medische

dossiers. Om toch een indruk te geven hoe in Nederland de gevolgen van kindermishandeling tot uiting komen in de gezondheid van een volwassene, is aan de hand van de in Amerika gevonden verbanden een zeer hypothetische schatting gemaakt. Zo weten we uit de jaarlijkse RIVM-cijfers dat in Nederland ongeveer 6 procent van de bevolking lijdt aan een depressie. Dit kost de Nederlandse gezondheidszorg 773 miljoen euro per jaar becijferde het RIVM. Volgens de Amerikaanse ACE-studie heeft maar liefst 25 procent van de depressieve patiënten 4 of meer ACE's meegemaakt. In Nederland zou dit betekenen dat een persoon met 4 of meer ACE's, in plaats van de genoemde gemiddelde 6 procent, ruim 16 procent kans heeft op een depressie. Het risico wordt dus veel groter.

Wellicht kan een kwart van die 773 miljoen euro worden uitgespaard aan zorgkosten voor depressies, als we kindermishandeling zouden voorkomen en de gevolgen beter zouden behandelen. Dergelijke rekensommen en sterke verbanden zijn in de Nederlandse studie ook gevonden voor verslavingen en chronische luchtwegaandoeningen. Kortom, investeren in preventie van kindermishandeling en vroegtijdige behandeling van de gevolgen ervan, levert op termijn honderden miljoenen euro's op. En een niet in geld uit te drukken hoeveelheid minder menselijk leed. Preventie is in het huidige ziektekostensysteem en politieke klimaat niet 'sexy', zelfs al zijn de baten nog zo voorspelbaar en groot van omvang. De studie van Felitti maakt als geen ander duidelijk dat de gevolgen van kindermishandeling als een verborgen epidemie in onze samenleving aanwezig zijn. Door als symptoombestrijding verslavingen, overgewicht en rookgedrag te bestrijden, raken we dieperliggende oorzaken niet kwijt.

Mariëlle Dekker